

"L'exèrcit espanyol no em fa por"

"La treva d'ETA obre un procés imparable i sense retorn. No es pot parlar de trampa, i com més trigui el govern a respondre-hi, més complicat ho trobarà", assegurava Xabier Arzallus, president de l'Euskadi Buru Batzar, màxim òrgan de govern del PNB.

La Declaració de Barcelona servirà per fer girar entorn seu la nova via de la pacificació?

—Encara que afecti tothom, el problema de la pau és exclusivament nostre, i no voldríem pas barrejar-hi els altres. És un camí llarg, de pas a pas, però no voldríem pas introduir-hi aspectes conjunturals, per més que em penso que tothom està d'acord amb

el que pensem nosaltres. Com que juguem a terme mitjà i llarg, no podem introduir-hi elements nous a cada pas. La nostra fita és de formar part d'Europa, no pas a través de Madrid o de París, sinó pel nostre propi compte, igual que els holandesos, o els eslovens quan sigui l'hora. Em penso que això és el que s'acosta, no pas amb arguments sabinians, sinó partint del principi de subsidiarietat. Quan desapareixen fronteres i duanes, quan la moneda es governa des d'un banc europeu, els sistemes defensius han d'adequar-se a aquest marc... De què serveix una estructura política com la de l'estat, que ja no és sobirà ni nanses? Per què hauríem de ser rellogats d'una casa que no necessitem que ens governi? És, simplement, el principi de subsidiarietat que es va imposant a Europa, que fa que pobles com el nostre, políticament estructurat i que es governa, ni que sigui autònomament, amb una experiència de govern com més va més gran i millor, no necessiti l'estat. Al capdavall, l'estat és per a servir els ciutadans, i no al revés. Si els ciutadans, per exemple els bascos, consideren que és millor per al seu progrés i benestar de formar part d'Europa sense passar per Espanya o França, aquesta és la voluntat que ha d'imperar en un marc democràtic. Una altra qüestió és que, a nosaltres, ens sembli que el funcionament actual de l'estat ens aju-

da a progressar, i d'aquí ve el debat sobre federació o confederació.

—*Galeusca sorgeix perquè s'albira la possibilitat d'una nova transició, de trobar-nos en un punt de partença, com ara fa vint anys?*

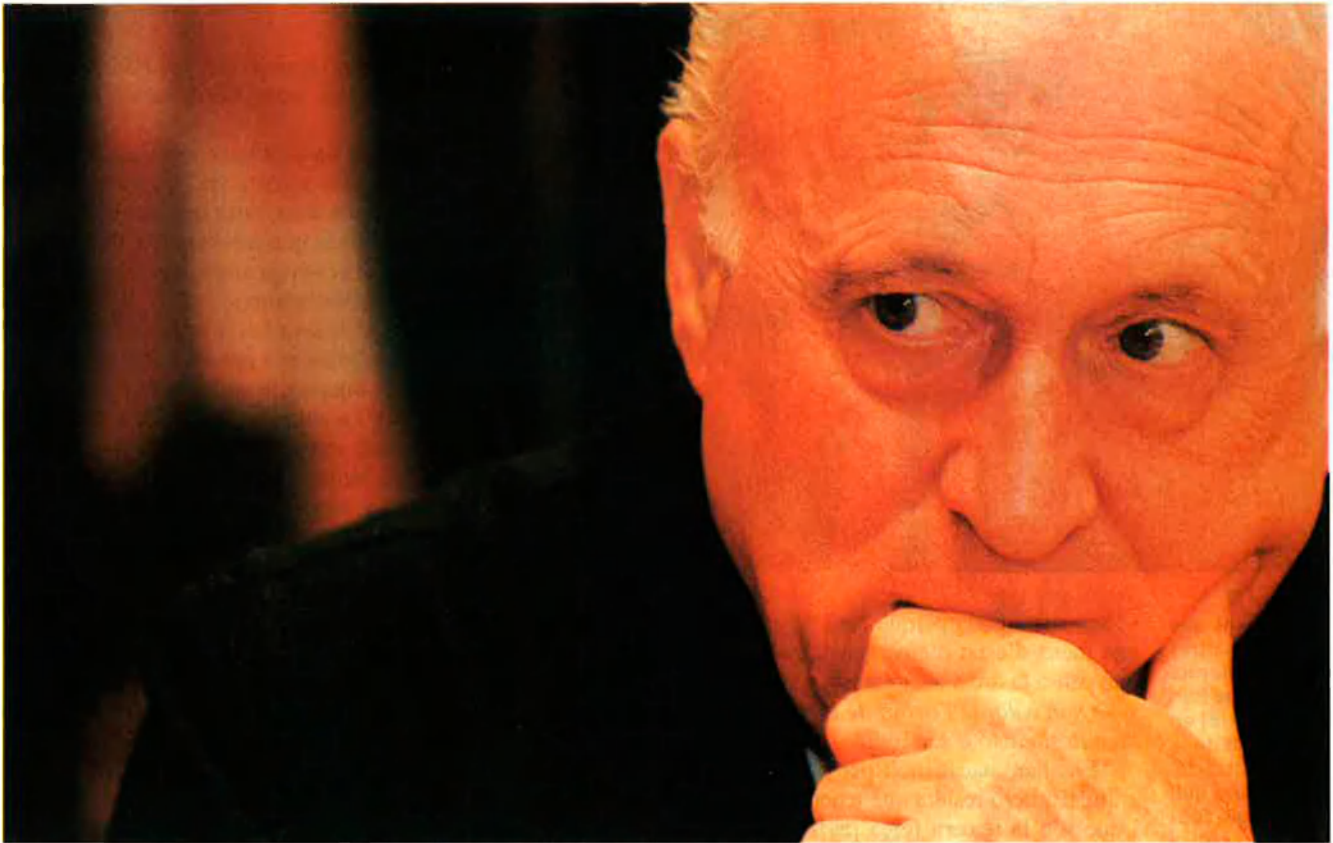
—No solament no hi ha res irreformable, sinó que aquesta constitució es va fer quan es va fer. Més d'un

"Si els ciutadans, per exemple els bascos, consideren que és millor per al seu progrés i benestar de formar part d'Europa sense passar per Espanya o França, aquesta és la voluntat que ha d'imperar en un marc democràtic."

protagonista de la Constitució va tenir por dels sabres, de les imposicions militars. Tothom sap que el Títol VIII de la Constitució fou una imposició o penyora dels militars. Només seria correcte que les forces militars asseguressin la integritat d'un país en cas d'un atac armat exterior o d'un aixecament interior armat. Però que, per ell mateix, l'exèrcit defineixi el joc democràtic, o què és vàlid i què no, no té ni cap ni peus.

Una altra cosa, qui decideix en els conflictes de Galícia o del País Basc amb l'estat o amb alguna altra comunitat? El Tribunal Constitucional. Jo vaig ésser constituent i el que se'n diu en dret "interpretació autèntica" és una interpretació de la llei basada en els qui la van fer, que sabien en què pensaven. Però veig que, més enllà del que diu la constitució, és el Tribunal Constitucional qui decideix i la modifica, i això no pot ser. Només hem de veure què passa amb les vacants del tribunal. Fa mesos que no poden cobrir-les, només perquè

dos partits polítics, el PP i el PSOE, no es posen d'acord. I són ells qui han de decidir qui ha de seure en aquest tribunal? No tinc per què sospitar de l'honestetat d'un magistrat del Constitucional ni de la sala segona del Suprem, però, és clar, no poden pas evitar de ser favorables als qui els hi han posat, que sempre són ells. Nosaltres, nacionalistes bascos i catalans, que som majoria en els nostres àmbits respectius (el

Bloc Gallec encara no, però ho serà), hem de blegarnos a aquests partits que aquí són minoria? A Euskadi, el PP i el PSOE únicament tenen un diputat més que no el PNB, i probablement menys vots, entre tots dos. Això no es pot acceptar, i si un dia es va fer, no hi conviurem pas gaire, en aquesta situació.

—*Que els tres partits firmants de la Declaració de Barcelona tinguin perfils ideològics distints, vostès ho consideren un actiu, però els detractors consideren que és un poti-poti sense futur*

—A nosaltres, no ens preocupa gens el que hagi estat el BNG, perquè això és cosa de cadascú. Ara, allò que nosaltres plantejem és de justícia, i és molt pitjor anar amb gent més moderada, més realista si es vol, però que no fa plantejaments de justícia, sinó d'egoisme. Aquesta qüestió, a mi, no m'ha preocupat mai.

—*Una vegada establerta la treva d'ETA, serà immediat aquest debat?*

—Sempre que s'ha de reformar res és que les situacions han canviat. Per molt que diguin que la nació és una, si giren l'esquena a la realitat, al final la cosa rebenta. Faran allò de sempre, impedir, entrebancar, i quan la cosa rebenti, hi buscaran una solució.

—*Peces-Barba, també. ponent de la Constitució, sempre parla en termes de por: "Amb això, no s'hi pot jugar", és la seva frase habitual.*

—Por? No sé pas de què. Peces-Barba és una bona persona, i no ho dic pas amb segones, però té mentalitat centralista. Ve dels democristians, i no reproduïr pas el que deia quan es feia la Constitució. Por dels

militars? En l'àmbit europeu, no sé pas què passaria, si l'exèrcit utilitzés la força, quan determinades àrees, catalana, basca i gallega miren de buscar el seu propi camí. A mi, no me'n fan gens, de por. Ja s'ho faran; són temps passats.

—*A la vista de les eleccions, tot el procés polític actual podria aclarir-se segons que creixi el vot nacionalista o l'estatal?*

—En les estimacions de Mayor Oreja es veu que allò que de veritat els preocupa, a banda interessar-los si el PNB i el PP pugen o baixen, és que el front nacionalista, el PNB, HB i EA pugui tenir més diputats que no el del PSOE, PP i UA. La por que tenen és que si ETA deixa la via armada, en un Parlament de majoria nacionalista, no puguin controlar el que pugui passar aquí. Hi ha una frase de Mayor Oreja brutal: "com menys ETA, més nacionalisme", que ho diu tot d'allò que en un moment donat els pot interessar. En el fons, els fa por de no poder controlar democràticament una majoria de la població que opti pel nacionalisme.

—*Aquests darrers anys s'ha revifat l'ofensiva ideològica contra el nacionalisme.*

—Precisament perquè veien que s'acostava el canvi d'ETA, i que a partir d'aquí ja no controlarien la situació. Faran mans i mànigues per dividir-nos i per crear-nos problemes. Hi ha un famós article de l'Anson, en què, veient venir tot això, ja proposava un seguit de mesures. Deia que el PSOE s'havia equivocat i que l'estat havia de prendre la iniciativa i gastar-se milers de milions en una campanya molt diversa

"La por que tenen el PSOE i el PP és que si ETA deixa la via armada, en un Parlament de majoria nacionalista, no puguin controlar el que pugui passar aquí."

"Els passos que fem nosaltres són recíprocs als que han fet ells [HB] en la línia de la normalització. A mesura que vagin fent política democràtica podrem concertar amb ells el que sigui. Són ells els qui entren en la via democràtica, no pas al revés com ens volen fer creure."

i molt sostinguda perquè això no passés. Proposava una mena d'estat d'emergència nacional. Això és el que pensa la dreta nacionalista espanyola.

—*Quin valor té l'acord de Lizarra per donar sortida a la situació d'Euskadi?*

—Ens han atacat molt per haver tingut converses amb HB. Però resulta que tenen oficina al Parlament i que són la tercera força parlamentària. No ens fem pas en un cau, per parlar amb ells: són una força legal i els veiem cada dia. Com que no acabaven d'entrar en la via política ens negàvem a sostenir-hi polèmiques públiques, perquè, si no anaven al Parlament, que és on s'ha de polemitzar seriosament, no era el cas de fer-ho. Però ara comencen a anar-hi i a fer política. Els passos que fem nosaltres són recíprocs als que han fet ells en la línia de la normalització. A mesura que vagin fent política democràtica podrem concertar amb ells el que sigui. I això és el que fan: canvien definitivament, perquè no ho farien pas sense coneixement d'ETA. Em penso que van deixant determinades vies i que cada dia més van pel que en diem la política, com tothom. Són ells els qui entren en la via democràtica, no pas al revés com ens volen fer creure.

—*Deu gaire a la solució irlandesa, aquest procés?*

—El 1997 vam pensar que havíem de fer per desenvolupar el punt 10 del pacte d'Ajuria Enea, que parla d'una sortida dialogada de la violència. Després va venir la mort de Miguel Ángel Blanco i la cosa va restar parada. Abans d'anar-se'n, Ardanza deixa una diagnosi i una possible sortida, que no pot pas ser únicament policíaca. Li agafen el projecte de la taula i diuen que no se'n parli més fins després de les eleccions. D'una altra banda, als d'HB, els impressiona el que passa a Irlanda. I és que l'IRA, amb la situació irlandesa, que era per a ells un model, veuen que entra en un procés polític i fins i tot en un govern. Doncs bé, si ells feien passos cap a nosaltres, nosaltres no podíem pas fer l'enze. Ara, una vegada comprovat que els passos són fermes i sincers, creiem que s'a-

vançarà en la pacificació. Mayor Oreja creu que no. El temps ho dirà.

—*La nova situació agafa el PP i el PSOE amb els papers canviats, amb unes relacions especialment tèrboles.*

—És, bàsicament, un problema electoral. El PSOE creu que si no segueix aquesta via de duresa que promou el PP pot perdre vots, cosa que ja seria el sùmmum, després de tot el que arrosseguen. Però aquí, a Euskadi, la gent no pensa igual que de l'Ebre en avall, i ells tenen aquesta dicotomia.

ETA ha donat el vist-i-plau a la nova via política d'HB. Treva indefinida són paraules grosses, perquè és molt difícil de tornar a la situació anterior. Recordo que el famós Txomin Iturbe em deia, quan jo li parlava de fer una treva de sis mesos: "Sis mesos? I després qui els tornaria a engegar?" És fàcil de dir que és una trampa, però passarà el temps i alguna cosa hauran de fer. I més encara els socialistes, amb interessos molt particulars, perquè la solució del problema d'ETA també els resol problemes seus de força gravetat.

—*Vostès tenen acords amb el PP, també van tenir-ne amb el PSOE per governar el País Basc, i mantenen contactes amb les forces nacionalistes. Potser no és fàcil entendre tanta multilateralitat...*

—Amb el PSOE al govern basc tots els nostres acords es basaven en un programa i en un repartiment de responsabilitats. El que puguem fer en un altre àmbit és una distinció que el PSOE mateix va acceptar. I no vàrem pas tenir problemes gaire grossos, amb aquesta manera de fer. També els catalans s'adonen que aquesta manera de fer política, especialment amb el centre, ja està llesta i que cal anar pensant en una altre estil d'actuar.

—*Euskal Herria té el problema de ser una nació dividida en dos estats i, de la banda ibèrica, també en dues comunitats autònomes (País Basc i Navarra).*

—França sempre ha estat més jacobina que no pas Espanya, i continua essent-ho. La part basca de l'estat francès és molt petitona i, com que la van reduir al turisme i li van negar possibilitats de desenvolupament, avui la seva població és molt francesa. França considera el cas d'ETA cosa espanyola, però el nou marc que pugui donar-se aquí també tindrà influència allà.

—*Hi ha hagut connexions internacionals en tota la fase prèvia al procés de pau?*

—No. Hi ha hagut qui s'ha interessat per buscar-hi solucions. No fa gaire l'ex-president i ex-ministre d'Interior italià, Francesco Cossiga, va oferir-se a venir, perquè ell, igual que tots els polítics de fora, tenen el convenciment que el final arribarà al voltant d'una taula. A Cossiga, li va tocar el segrest d'Aldo Moro —pel qual va dimitir—, i aquest estiu volia venir a Euskadi per parlar amb nosaltres. Però el van pressionar tant des de Madrid que va renunciar-hi.

Xan Carballa

Traducció: **Jem Cabanes**

©A Nosa Terra-EL TEMPS